

ODPIS

Sygn. akt VIII U 2938/15

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie : Przewodniczący SSO Maciej Nawrocki

Protokolant p.o. staż. Marta Borowska

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2017 r. w Poznaniu

odwołania **M. P.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

z dnia 15 lipca 2015r. nr (...), znak: (...)

w sprawie **M. P.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

przy udziale płatnika składek P. K. (K.)

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

oddala odwołanie

SSO Maciej Nawrocki

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 lipca 2015 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P., na podstawie art. 83 ust. 1, art. 68 ust. 1 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.; dalej: ustawa o sus) oraz art. 83 § 1 kc w zw. z art. 2, art. 8 i art. 22 § 1 kp, stwierdził, że M. P. jako pracownik u płatnika składek P. K. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od dnia 1 listopada 2014 r.

W uzasadnieniu organ rentowy podał, iż M. P. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych od dnia 1 listopada 2014 r. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na pełen etat. W dokumentach rozliczeniowych wykazano następujące podstawy wymiaru składek: za listopad 2014 r. – 0,00 zł, za grudzień 2014 r. – 7.000 zł, za styczeń 2015 r. – 7.000 zł, za okres od lutego 2015 r. do maja 2015 r. – po 0,00 zł miesięcznie. M. P. była niezdolność do pracy od dnia 19 stycznia 2015 r.; za okres od dnia 19 stycznia 2015 r. do dnia 20 lutego 2015 r. wypłacono jej wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy ze środków pracodawcy, a od dnia 21 lutego 2015 r. zgłoszono roszczenie o zasiłek chorobowy. Organ rentowy ustalił także, iż pierwsza umowa o pracę z M. P. została zawarta na czas określony, a następnie na czas nieokreślony. Zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych dokonano po ustawowym terminie, tj. dnia 11 listopada 2014 r.

Pierwsza umowa o pracę została sporządzona i podpisana dnia 1 listopada 2014 r., tj. w sobotę, a termin rozpoczęcia pracy określono także jako 1 listopada 2014 r. Płatnik wskazywał, iż praca miała być świadczona od poniedziałku do piątku, co budzi wątpliwości kiedy faktycznie ubezpieczona miała rozpocząć wykonywanie pracy. W umowie ustalono wynagrodzenie w wysokości 7.000 zł brutto na pełen etat oraz stanowisko kierownika ds. dystrybucji i logistyki. Natomiast pozostali pracownicy otrzymują wynagrodzenie niższe. Zakres obowiązków ubezpieczonej został określony ustnie i miało od nich należeć rozliczanie kart (...), rozliczanie kierowców, tj. rozliczanie zgodności dokumentów ze zleceniem, telefonów, kontrola spedytorów, rozliczanie tras i inne obowiązki biurowe, tj. głównie wyjaśnienia problematycznych spraw, kontakt z zalegającymi płatnościami.

Organ rentowy wskazał również, że M. P. od listopada 2009 r. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą o profilu sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych. Według organu rentowego budzi to wątpliwości, jak wywiązywała się z obowiązków kierownika ds. dystrybucji i logistyki, jeżeli zadania miały być wykonywane od poniedziałku do piątku od godziny 8:00 do godziny 16:00 oraz z prowadzenia działalności. Brak jest także materialnych dowodów świadczenia pracy. P. K. nie posiada żadnych dokumentów potwierdzających faktyczne wykonywanie pracy przez ubezpieczoną, gdyż nie sporządzała i nie podpisywała żadnych dokumentów. Przed zatrudnieniem ubezpieczonej na w/w stanowisku, płatnik składek zatrudnił J. T., która otrzymywała wynagrodzenie o połowę niższe od M. P.. Zdaniem organu rentowego zamiarem stron stosunku pracy nie było rzeczywiste świadczenie pracy. Zawarcie umowy o pracę było czynnością pozorną, mającą na celu uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby. /vide decyzja w aktach ZUS/

Dnia 18 sierpnia 2015 r., w formie i terminie przewidzianym prawem, **M. P.** złożyła odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że podlega od dnia 1 listopada 2014 r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik płatnika składek P. K., ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i przekazanie sprawy do rozpatrzenia organowi rentowemu.

W uzasadnieniu odwołująca podniosła, iż organ rentowy błędnie ocenił rzeczywiste motywy działania stron umowy o pracę. Zdaniem odwołującej umowa o pracę została zawarta w celu świadczenia pracy i była realizowana. Pracę świadczyła pod kierownictwem pracodawcy i otrzymywała wynagrodzenie w wysokości 7.000 zł brutto, które jest adekwatne do wykonywanej pracy, zakresu czynności i obowiązków sprawowanych na stanowisku kierownika ds. dystrybucji i logistyki. Otrzymywane wynagrodzenie jest normalnym wynagrodzeniem uzyskiwanym na w/w stanowisku, zwłaszcza, że jest to stanowisko kierownicze. Wynagrodzenie było wypłacane w formie przelewu bankowego. W związku z zajmowanym stanowiskiem odwołująca była obciążona wieloma obowiązkami, jak rozliczanie kart (...), wykonywanie licznych telefonów, rozliczanie kierowców, tj. rozliczanie zgodności dokumentów ze zleceniem, kontrola spedytorów, rozliczanie tras. Na odwołującą zostały również nałożone obowiązki biurowe, polegające m.in. na wyjaśnieniu problematycznych spraw, jak również kontakt z osobami zalegającymi z płatnościami. Zdaniem odwołującej powyższe uzasadnia wysokość otrzymywanego wynagrodzenia. Natomiast bez znaczenia pozostaje brak doświadczenia w rodzaju pracy. Ważne jest, aby osoba zatrudniona wywiązywała się ze zleconych jej zadań w sposób prawidłowy i właściwy, satysfakcjonujący pracodawcę. Wykonując obowiązki w firmie (...) odwołująca w pełni spełniała oczekiwania pracodawcy oraz prawidłowo wywiązywała się ze wszelkich zleconych jej zadań. W umowie strony zgodnie ustaliły termin rozpoczęcia pracy na dzień 1 listopada 2014 r. Bez znaczenia jest okoliczność, kiedy odwołująca miała faktycznie rozpocząć wykonywanie pracy. Stanowisko, na którym została zatrudniona odwołująca wcześniej nie istniało. Stanowisko, na którym była zatrudniona J. Z. stanowiło jedynie podobne stanowisko. Pracowała jako przedstawiciel-spedytor. Tym samym zakres jej obowiązków był mniejszy. W ocenie odwołującej ustalenia organu rentowego, iż prowadzi działalność gospodarczą nie ma znaczenia, gdyż w sposób prawidłowy i właściwy wywiązywała się z powierzonych jej obowiązków. /vide odwołanie k. 2-4 akt/

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, przytaczając argumentację prawną i faktyczną zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji. /vide odpowiedź na odwołanie k. 15-16 akt/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. P. urodziła się dnia (...) Ma wykształcenie wyższe – ukończyła Wyższą Szkołę (...) w P..

W latach 2003-2006 odwołująca była zatrudniona w Handlowej Spółdzielni (...) Zakładzie Pracy (...) na stanowisku sprzedawcy w sklepie branży spożywczej. W latach 2007-2009 r. odwołująca pracowała w (...) Sklepie (...) i Pizzerii (...) jako kierownik-menager.

dowód: kserokopia kwestionariusza osobowego (k. 42-43), kserokopie świadectw pracy z dnia 16.04.2006 r. i 10.07.2009 r. (k. 57 i 56)

Od dnia 1 listopada 2009 r. odwołująca prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą Sklep (...).

dowód: wydruk z CEIDG (k. 18)

Księgowość odwołującej prowadziła E. S.. Księgowość ta dopuściła do powstania nieprawidłowości i zaległości w rozliczeniach podatkowych na znaczne kwoty. Pod koniec 2013 r. odwołująca powierzyła prowadzenie księgowości K. L.. W zeznaniach podatkowych odwołująca wykazała:

- za 2014 r. przychód w wysokości 0,00 zł oraz dochód w kwocie 0,00 zł,
- za 2015 r. przychód w wysokości 0,00 zł oraz dochód w kwocie 0,00 zł.

Obecnie odwołująca przedstawia korekty rozliczeń do urzędu skarbowego.

Według skorygowanych rozliczeń, odwołująca osiągnęła:

- za 2014 r. przychód: 2.171.468,77 zł, dochód: 127.868,33 zł,
- za okres od 01 do 06.2015 r. przychód: 921.023,32 zł, dochód: 48.592,86 zł.

dowód: PIT-36L za lata 2014-2015 (k. 148-160); rozliczenia księgowe (k. 225-226); zeznania świadka K. L. (k. 230); zeznania odwołującej (k. 87, 169, 230)

P. K. od dnia 22 maja 2006 r. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą pod firmą (...), której głównym przedmiotem jest transport drogowy towarów. Siedziba przedsiębiorstwa mieści się w P. przy ulicy (...), natomiast biuro i baza aut przy ulicy (...). W latach 2014-2015 w przedsiębiorstwie (...) było około 10 aut i 11 kierowców.

Według umowy o pracę z dnia 1 listopada 2014 r. P. K. zatrudnił M. P. na czas określony od dnia 1 listopada 2014 r. do dnia 30 listopada 2014 r., na stanowisku kierownika ds. dystrybucji i logistyki. Odwołująca miała być zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem 7.000 zł brutto.

Dnia 3 listopada 2014 r. odwołująca otrzymała zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku kierownika ds. dystrybucji i logistyki. W tym samym dniu odbyła szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Dnia 1 grudnia 2014 r. strony podpisały kolejną umowę o pracę. Według tej umowy odwołująca miała zostać zatrudniona na dotychczasowych warunkach, na czas nieokreślony.

dowód: kserokopia umowy o pracę z dnia 01.11.2014 r. (k. 44); kserokopia zaświadczenia (k. 46); kserokopia karty szkolenia BHP (k. 47-48); kserokopia umowy o pracę z dnia 01.12.2014 r. (k. 45); zeznania świadków: M. S. (k. 87), M. F. (k. 169)

Według ustaleń stron odwołująca miała zajmować się fakturami, nadzorować niektórych pracowników (w szczególności M. F. i J. K., którzy przyjmowali zlecenia spedycyjne), przyjmowaniem dokumentacji od kierowców, sprawdzaniem rentowności kursów, ustawieniami tras, poszukiwaniem nowych kontrahentów oraz rozwiązywaniem

sytuacji problematycznych. Nie miała natomiast zajmować się księgowością, a tylko przekazywać dokumentację księgową.

dowód: zeznania świadków: M. S. (k. 87), K. K. (2) (k. 87), M. F. (k. 169); zeznania płatnika składek P. K. (k. 230)

W 2012 r. P. K. zatrudnił J. Z. w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku przedstawiciela-spedytora. Od stycznia 2014 r. w/w otrzymywała wynagrodzenie w kwocie 1.500 zł brutto, a od maja 2015 r. w kwocie 1.750 zł brutto. J. Z. została wyrejestrowana z ubezpieczeń społecznych od dnia 1 czerwca 2016 r.

W czerwcu 2014 r. P. K. zatrudnił M. F. jako spedytora-logistyka – początkowo na podstawie umowy zlecenie, a od dnia 24 grudnia 2014 r. na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. W 2015 r. M. F. otrzymywał wynagrodzenie w różnych kwotach od 320 zł w styczniu 2015 r. do 5.681,99 zł w sierpniu 2015 r.

W czerwcu 2014 r. P. K. zatrudnił M. S. w wymiarze 1/8 etatu. Początkowo pracował po 2-3 godziny raz w tygodniu, a od 2015 r. – pracuje po 2-3 godziny 2-3 razy w tygodniu. Przeważnie jednak do pracy przychodzi na telefoniczne wezwanie.

dowód: dane o wysokości podstaw wymiaru (k. 176-187); zeznania świadków: M. S. (k. 87), M. F. (k. 169)

Odwołująca miała problemy z zajściem w ciążę. Podczas badania ginekologicznego dnia 29 października 2014 r. u odwołującej stwierdzono ciążę w 6 tygodniu + 6 dniu, a przewidywany termin porodu ustalono na dzień 18 czerwca 2015 r.

W trakcie wizyty lekarskiej dnia 15 grudnia 2014 r. stwierdzono plamienia i bóle podbrzusza. Natomiast podczas wizyty dnia 19 stycznia 2015 r. stwierdzono nasilone dolegliwości bólowe podbrzusza i częste skurcze, w związku z czym odwołującej wystawiono zwolnienie lekarskie od dnia 19 stycznia 2015 r.

Z dniem 19 stycznia 2015 r. odwołująca stała się niezdolna do pracy i za okres od dnia 19 stycznia 2015 r. do dnia 20 lutego 2015 r. otrzymała wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy finansowane ze środków pracodawcy. Natomiast od dnia 21 lutego 2015 r. zgłoszono roszczenie o zasiłek chorobowy.

dowód: dokumentacja medyczna (k. 62-75, 125)

W związku z prowadzoną działalnością P. K. wykazał w zeznaniach podatkowych:

- w 2014 r. przychód w wysokości 2.091.233,22 zł oraz dochód 61.950,55 zł,
- w 2015 r. przychód w wysokości 4.474.650,41 zł oraz dochód 209.708,31 zł.

dowód: PIT-36L za lata 2014-2015 (k. 93-98)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: zeznań świadków: M. S., K. K. (2), M. F., K. L., zeznań stron: odwołującej M. P., płatnika składek P. K. oraz dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego i aktach sprawy.

Sąd uznał za w pełni wiarygodne i przydatne dla potrzeb postępowania **dokumenty** zgromadzone w aktach sprawy oraz w aktach pozwanego organu rentowego. Dokumenty te zostały sporządzone przez osoby do tego powołane w ramach przysługujących im kompetencji oraz w przewidzianej prawem formie. Ich treść ani forma nie były kwestionowane przez strony procesu, a Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu.

Podstawą dokonanych ustaleń faktycznych Sąd uczynił również znajdujące się w aktach kserokopie dokumentów, albowiem zawarte w nich informacje nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania, co pozwoliło na potraktowanie tychże kserokopii jako dowodów pośrednich istnienia dokumentów o treści im odpowiadającej.

Zeznania stron, tj. odwołującej i płatnika składek Sąd uznał za niewiarygodne w zakresie twierdzeń, jakoby M. P. od dnia 1 listopada 2014 r. świadczyła pracę na stanowisku kierownika ds. dystrybucji i logistyki. Strony nie przedstawiły na tę okoliczność dowodów, czy to w postaci dokumentów sporządzonych przez odwołującą, czy to wydruków z systemu komputerowego. Z materiału dowodowego nie wynika, aby odwołująca posiadała upoważnienie do podpisywania dokumentów w imieniu płatnika składek. Wprawdzie świadkowie M. S. i K. K. (2) twierdzili, że widzieli odwołującą w siedzibie firmy (świadek M. S. twierdził nawet, że widuje odwołującą cały czas od października / listopada 2014 r., aż do „teraz” – zeznanie złożone na rozprawie dnia 5 kwietnia 2016 r. – k. 87), jednakże nie umieli wskazać jakie konkretnie czynności wykonywała. K. K. (2) wskazał „nie wiem co robiła w biurze odwołująca”. Natomiast M. S. podał tylko, iż przekazywał odwołującej faktury. Ponadto świadek widział odwołującą zaledwie raz w tygodniu. Zdaniem Sądu okoliczności podpisania umowy o pracę, charakter i krótki okres domniemanego świadczenia pracy, świadczą o tym, że rzeczywistym motywem zawarcia umowy o pracę była chęć uzyskania przez odwołującą ochrony i świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego, a być może także skorzystanie z możliwości obniżenia obciążeń z tytułu składek ubezpieczeniowych z tytułu prowadzonej przez odwołującą działalności gospodarczej. Znamienne było to, że sam płatnik składek nie potrafił wskazać przyczyn i okoliczności zatrudnienia odwołującej, ani czynności, które odwołującej powierzył w ramach umowy o pracę z dnia 1 listopada 2014 r. Płatnik składek nie wskazał także pracownika, który miał przejąć obowiązki odwołującej po otrzymaniu przez nią zwolnienia lekarskiego. Powyższe okoliczności uzasadniają stwierdzenie, że rzeczywistym powodem zatrudnienia odwołującej nie był zamiar świadczenia pracy.

Zeznania świadków K. L., K. K. (2) i M. S. miały ograniczoną przydatność. K. L. opisała sytuację finansową odwołującej jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą i wskazała na problemy wynikające z usterek w prowadzeniu księgowości i rozliczeń podatkowych. Okoliczności te miały znaczenie drugoplanowe – mogły być pomocne dla oceny rozmiaru działalności gospodarczej prowadzonej przez odwołującą i możliwości godzenia tej aktywności z zatrudnieniem pracowniczym u P. K.. Z kolei relacje K. K. (2) i M. S. wniosły niewiele informacji o domniemanym świadczeniu pracy przez odwołującą, mimo, że obaj świadkowie bywali w biurze przedsiębiorstwa (...).

Zeznania świadka M. F. Sąd ocenił jako niewiarygodne, gdyż pozostawały w sprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym. Świadek wskazywał, iż odwołująca miała kierować jego pracą i J. K., w tym zajmować się sprawdzaniem rentowności kursów, ewentualnie poszukiwaniem nowych kontrahentów. Twierdził również – podobnie jak M. S. – że odwołująca była w pracy przez cały 2015 r., bez dłuższych nieobecności i „nie odeszła w związku z ciężą zimą 2014 r.”. Jest to jaskrawo sprzeczne z dokumentacją przebiegu ciąży i zwolnień lekarskich odwołującej. Z danych o podstawie wymiaru składek wynika, że świadek nie pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, zatem prawdopodobnie nawet nie bywał w biurze codziennie.

Sąd oddalił wniosek o przesłuchanie T. P., stwierdziwszy po analizie wcześniej przeprowadzonych dowodów, że przesłuchanie świadka było zbędne. Pozostały zgromadzony w sprawie materiał dowodowy był wystarczający dla merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Kwestią sporną było to, czy organ rentowy zasadnie uznał, że M. P. jako pracownik płatnika składek P. K. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od dnia 1 listopada 2014 r.

Zgodnie z art. 6 ust. 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13 ust. 1 ustawy o sus, ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, które są pracownikami od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku. Ponadto zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy o sus, osoby te obowiązkowo podlegają ubezpieczeniu chorobowemu.

Definicja pojęcia „pracownik” została zawarta w art. 2 kp, zgodnie z którym za pracownika uważa się osobę zatrudnioną na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę.

Zgodnie z art. 22 ust. 1 kp, przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Z kolei zgodnie z art. 11 kp nawiązanie stosunku pracy oraz ustalenie warunków pracy i płacy, bez względu na podstawę prawną tego stosunku, wymaga zgodnego oświadczenia woli pracodawcy i pracownika.

Użyty w art. 2 kp zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem, a pracodawcą więzi prawnej, która jest warunkiem koniecznym i wystarczającym dla przyznania danej osobie statusu pracownika. Tą więzią jest pozostawanie w stosunku pracy, o którym mowa w przytoczonym powyżej.

Stosunek pracy uzewnętrznia wolę umawiających się stron, z których jedna deklaruje wolę świadczenia pracy natomiast druga stworzenie stanowiska pracy i zapewnienie świadczenia pracy za wynagrodzeniem. Samo zawarcie umowy o pracę nie stanowi przesłanki nawiązania pracowniczego stosunku ubezpieczenia społecznego, taką przesłanką jest zatrudnienie rozumiane jako wykonywanie pracy w stosunku pracy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 06.09.2000 r., II UKN 692/99). Choć zatem – według art. 11 kp - dla nawiązania stosunku pracy niezbędnymi, a według art. 26 kp wystarczającymi, są zgodne oświadczenia woli pracodawcy i pracownika, to dla objęcia ubezpieczeniem społecznym jest istotne to, czy strony zawierające umowę o pracę miały realny zamiar wzajemnego zobowiązania się przez pracownika do świadczenia pracy, a przez pracodawcę do dania mu pracy, oraz to czy zamiar stron został w rzeczywistości zrealizowany. Innymi słowy, celem i zamiarem stron umowy o pracę winna być, więc faktyczna realizacja treści stosunku pracy w granicach zakreślonych zawartą umową.

W obowiązującym orzecznictwie dużo uwagi poświęca się kwestii podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę. Wskazuje się m.in., iż do ustalenia, że doszło do powstania pomiędzy stronami stosunku pracy nie jest wystarczające spełnienie warunków formalnych zatrudnienia, takich jak zawarcie umowy o pracę, przygotowanie zakresu obowiązków, zgłoszenie do ubezpieczenia, a konieczne jest ustalenie, że strony miały zamiar wykonywać obowiązki stron stosunku pracy i to czyniły (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14.02.2013 r., III AUa 1432/12). Korzystanie ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego na skutek podlegania obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu samo w sobie nie mogłoby być określone jako sprzeczne z prawem. Skorzystanie z ochrony gwarantowanej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym jest legalnym celem zawierania umów o pracę (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10.02.2006 r., I UK 186/05).

Dla wywołania skutków prawnych związanych z istnieniem danego stosunku zobowiązaniowego nie jest wystarczające jedynie zawarcie umowy od strony formalnej, ale decydujące jest rzeczywiste realizowanie i trwanie stosunku pracy w granicach wyznaczonych treścią art. 22 kp. Sama wola stron nie jest wystarczająca, skoro nie towarzyszy jej realizowanie umowy. Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należy osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 03.09.2013 r., III AUa 1247/13).

Nie budzi wątpliwości, że w prawie pracy obowiązuje zasada swobodnego kształtowania postanowień umownych, lecz nie jest też sporne, że wolność kontraktowa realizuje się tylko w takim zakresie, w jakim przewiduje to obowiązujące prawo. Autonomia stron umowy w kształtowaniu jej postanowień podlega ochronie jedynie w ramach wartości uznawanych i realizowanych przez system prawa, a strony obowiązują nie tylko respektowanie własnego interesu jednostkowego, lecz także wzgląd na interes publiczny (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 09.05.2014 r., III AUa 2111/13). Umowa o pracę wywołuje skutki nie tylko bezpośrednio, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych: kształtuje ona bowiem stosunek ubezpieczenia społecznego, określa wysokość składki, a w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. Są to skutki bardzo doniosłe, zarówno z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), jak i interesu publicznego, należy zatem uznać, że ocena postanowień umownych może i powinna

być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 08.09.2016 r., III AUa 983/15).

Zgodnie z art. 83 § 1 kc nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Pozorność wyraża się w braku zamiaru wywołania skutków prawnych i jednoczesnym zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich. Istotne znaczenie ma niezgodność między aktem woli a jego uzewnętrznieniem.

Nie podlega pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu osoba, która zawarła umowę o pracę dla pozorów, a więc w sytuacji, gdy przy składaniu oświadczeń woli obie strony miały świadomość, że osoba ta, określona w umowie jako pracownik, nie będzie świadczyć pracy, a druga strona, określona w umowie jako pracodawca, nie będzie z tej pracy korzystać. Pozorność umowy wzajemnej w rozumieniu art. 83 § 1 kc występuje wówczas, gdy strony umowy składając oświadczenia woli nie zamierzają osiągnąć skutków, jakie prawo wiąże z wykonywaniem tej umowy. Przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art. 22 § 1 kp). O tym, czy strony istotnie nawiązały umowę o pracę nie decyduje zatem formalne zawarcie (podpisanie) umowy nazwanej umową o pracę, lecz faktyczne i rzeczywiste realizowanie na jej podstawie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy - przede wszystkim świadczenie pracy przez pracownika z zamiarem wykonywania obowiązków pracowniczych, czyli świadczenie pracy podporządkowanej, w charakterze pracownika, w czasie i miejscu oznaczonym przez pracodawcę. Tym samym w odniesieniu do umowy o pracę pozorność polega na tym, że strony nie zamierzają osiągnąć skutków wynikających z tej umowy, a określonych w art. 22 kp (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 04.01.2008 r., I UK 223/07, wyrok z dnia 05.10.2006 r., I UK 120/06, M. Raczkowski „Pozorność w umownych stosunkach pracy” Lexis-Nexis, W-wa 2010, s.200-202).

„Dla stwierdzenia, że podporządkowanie pracownika pracodawcy występuje w treści stosunku prawnego z reguły wskazuje się na takie elementy jak: określony czas pracy i miejsce wykonywania czynności, podpisywanie listy obecności, podporządkowanie pracownika regulaminowi pracy oraz poleceniom kierownictwa co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania pracy oraz obowiązek przestrzegania norm pracy, obowiązek wykonywania poleceń przełożonych, wykonywanie pracy zmianowej i stała dyspozycyjność, dokładne określenie miejsca i czasu realizacji powierzonego zadania oraz ich wykonywanie pod nadzorem kierownika”. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 23.10.2013 r., III AUa 226/13)

Mając na uwadze ustalony w stan faktyczny, Sąd uznał, że pomiędzy odwołującą M. P., a płatnikiem składek P. K. nie doszło do nawiązania stosunku pracy. Umowę o pracę z dnia 1 listopada 2014 r. należy uznać za umowę pozorną, zawartą bez zamiaru jej realizacji.

Na wizycie u lekarza ginekologa dnia 29 października 2014 r. u odwołującej – **wcześniej mającej trudność w zajściu w ciążę** – stwierdzono ciążę w 6 tygodniu + 6 dni. Po takim rozpoznaniu M. P., trudniąca się prowadzeniem na własny rachunek sklepów spożywczych z kilkusobowym personelem, borykająca się z problemami finansowymi, związanymi z nierzetelnym prowadzeniem spraw księgowych i rozliczeń podatkowych tej działalności, podpisała z P. K. umowę o pracę na pełen etat, na podstawie której miała wykonywać pracę, do której nie miała żadnych kwalifikacji, ani doświadczeń zawodowych, co w oczywisty sposób implikować musiało wzmożony wysiłek we wdrożeniu się do nowych zadań. Nieracjonalność takiego postępowania odwołującej jest tak oczywista, że nie wymaga żadnego komentarza.

Podobnie, nie wymaga komentarza relacja odwołującej, że P. K. – oceniając na podstawie skali rocznych przychodów poważny przedsiębiorca – miał zatrudnić odwołującą m. in. do wykonywania prac z fakturami VAT, po tym, jak odwołująca ubiegając się o pracę powiedziała mu, że ma problemy finansowe związane właśnie z rozliczeniami księgowymi.

Ani odwołująca, ani płatnik składek nie przedstawili dowodów pozwalających na przyjęcie, że dnia 1 listopada 2014 r. M. P. podjęła się realizacji zawartej umowy o pracę. Strony przedstawiły wprawdzie umowę o pracę oraz inne dokumenty potrzebne do zatrudnienia pracownika, jednakże to za mało, by uznać, iż faktycznie świadczyła

pracę na rzecz P. K.. Okoliczność ta nie wynikała również z zeznań świadków, którzy nie posiadali wiedzy odnośnie szczegółów zatrudnienia odwołującej oraz faktycznej pracy. Nie potwierdził tego również sam płatnik składek, który nie potrafił wskazać motywów, ani okoliczności domniemanego zatrudnienia odwołującej. Na podstawie dowodów zaofiarowanych przez strony nie można stwierdzić, czy odwołująca rzeczywiście wykonywała pracę na rzecz płatnika składek jako jego pracownik. Okoliczności sprawy wskazują natomiast na to, iż zawarcie umowy nie miało na celu realizacji jej zobowiązań, ale wyłącznie uzyskanie ochrony i świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych.

Mając powyższe na względzie, na podstawie przytoczonych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 1 kpc Sąd oddalił odwołanie M. P. od decyzji organu rentowego z dnia 15 lipca 2015 r.

O kosztach procesu (kosztach zastępstwa procesowego) nie orzekano, w braku wniosku strony pozwanej, reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika, która proces wygrała.

/-/ Maciej Nawrocki